CAROLI LINNÆI

MED: DOCT:

MUSA CLIFFORTIANA

FLORENS

HARTECAMPI 1736

PROPE HARLEMUM.

LUGDUNI BATAVORUM.

MDCCXXXVI.

Ut floreant Musae!

IN
MUSAM CLIFFORDIANAM,
FLORENTEM IN
PRAEDIO HARTECAMPO.

loreat innumeros CLIFFORDIA MUSA per annos,
Cumque ſua MUSA extento CLIFFORDIUS aevo
Vivat, & haud meriti cadat umquam gratia tanti.
Nec doctus careat digno LINNAEUS honore,
MUSA cui aeternum debet CLIFFORDIA nomen.

JO. ALEX. RÖELL. J. U. D.

PRAEDII HARTECAMPI

NOVUM DECUS

MUSA CLIFFORTIANA,

SINGULARI CULTU IBI PRIMUM IN FLORE ET FRUCTU CONSPECTA, QUAM SUIS OBSERVATIONIBUS ADORNAVIT ET DESCRIPSIT

CAROLUS LINNAEUS, SUECUS. M. D.

BOTANICUS EXIMIUS.

INNAEE, *ſaecli ſpes nova, quem ſuo*
Natura pavit nectare, cui Dea
Plantis maritandis honorem
Conciliat roſeis labellis:

Quae tam benigno ſidere fauſtitas
Noſtras ad oras Te tulit hoſpitem,
Ut rarus inter rariores
Detegeres nova regna plantas?

Palma

Palma feraci cingere tempora,
Europa qualem nunc etiam ſovet,
Coeleſte donum agro Batavo,
Muſa dedit Tibi ſuave ridens.

Non Muſa cultu Cecropio bona;
Sed quae Indiarum cocta vaporibus
Ignota doctis, & ſapore
Chara ſuae ſpecieque genti:

Haec Muſa, Tecum (quod juvat) advena
Noſtris in oris, ſe Tibi praebuit,
Floreſque fructuſque, negatos
Hactenus, exhibuit videndos.

O Muſa pulcro nomine pulcrior,
CLIFFORTIANO *debita praedio,*
Unique LINNAEO *repoſta*
Gloria, poſtgenitis notanda.

Te

Te virginali germine nobilem,
Foecunda quamvis ſemina nuptiis
Prolique ſperatae faverent,
Lynceus hic pateſecit orbi.

Salve; hoſpitali ſede beatior,
Quam ſi vel Indus vel Tropicus tuo
Pingueſcat è fructu, & ſaporis,
Muſa, ſatur nihil optet ultra.

Extendat aevum laus opulentiae
CLIFFORTIANI *ſplendida nominis,*
Quod liberali larga Juno
Dote beat celebres in uſus.

Pergat mereri de reliquis bene
LINNAEUS, *acri lumine cui Venus*
Permiſit inſpectare amores
Prolificos coitusque florum.

HENR. SNAKENBURG.

NOBILISSIMO CONSULTISSIMOQUE

VIRO

D. GEORGIO CLIFFORT.

Juris Consulto.

S. P. D.

Carolus Linnæus.

I*Nter omnes ingenuas artes, quæ animum, sensus, atque hominum vitam oblectant & reficiunt, primam tenere Botanicen, pluribus TIBI, VIR NOBILISSIME, demonstrare superfluum foret. TU enim is es, qui animum delassatum severioribus occupationibus atque negotiis recreas infinita plantarum, e cunctis orbis terrarum angulis collectarum, varietate. TU, qui præter alios probe cognoveris, quanta amœnitate ac jucunditate, quanta-*

que utilitate præ cæteris artibus Botanica censeri possit, inter Magnates facile unicus es, qui haud ullis sumtibus parcens, amœnissimum prædium TUUM plantis, rarò aut vix ullibi in toto Belgio reperiundis, exornas. TU denique is es, quem præ reliquis, quibus Res Botanica cordi est, Flora ditavit floribus Musæ; Musæ inquam, quam producentem flores, in Europæis mundi partibus, nulli, nisi Principum pari, natura unquam concessit. Flores emisit primum hæc planta Viennæ in Horto Principis Eugenii, dein Carolsruhæ in Horto Principis Badendurlacensis, tertium Lipsiæ in Horto Bosiano, quartum in prædio TUO, amœnissimo illo Musarum ac virtutum receptaculo. TUUM igitur erit, Floram, ut facis, Tibi porro conciliare, atque artis Botanicæ Cultores, inter quos nomen meum profiteor, valido patrocinio TUO tueri. Interea TE etiam atque etiam rogo, ut pro facilitate atque humanitate TUA, quam jam tamdiu expertus sum, Musam, non meam, sed Cliffortianam, hoc est TUAM, brevi commentario a me illustratam, accipere non dedigneris. Vale VIR NOBILISSIME & me measque Musas favore TUO prosequi perge. Dabam Lugdun. Bat. 1736. Febr. 20.

IN-

Hoffman delin.

INTRODUCTIO.

NON OMNIS FERT OMNIA TELLUS dixit quondam admodum concinne Virgilius, idque in proverbium redegit posteritas; quod sane, si non de aliis obtineret plantis, certe de *Palmis* verum esset, quarum nullam tulit unquam Europa Sylvestrem vel Spontaneam.

Mira & præ reliquis singularis est hæc PALMARUM familia, quæ si ipsam plantam spectes, nec arbor, nec frutex, nec suffrutex, nec herba est. Si staturam consideres, nullas hisce gratiores reperias. Si in hybernaculis instructissimis vegetabilia rariora desideres, nulla his nobiliora occurrant. Si fructus suaves & delicatissimos ac utilissimos requiras nullos a Deo T. O. M. humano generi magis necessarios concessos fuisse facile fatearis. Si theoriam generum apud omnes summosque Botanicos respicias, omnino confusam, mancam & imperfectam videas. Si flores examines singulari & vix explicabili structura eos gaudere patebit, ut non mirum sit, quod vix ullus Systematicus vastissimam hancce Palmarum sylvam intrare unquam ausus fuerit.

Nos, quibus civitates Palmarum adire non contingit, unicum modo civem examinare volumus, qui præsens sese offert, *Musa* dictum. Musa, inquam, planta ista, quæ omnes Peregrinatores in admirationem traduxit, nostrum in præsenti Subjectum erit; illaque ipsa planta quæ hocce tempore in *Horto*, si quis alius instructissimo, Nobiliss. & Generosiss. D. D. GEORGII CLIFFORTII *Hartecampiano* flores egregie protulit.

In ea examinare animus est *singularem* istum *florendi modum*, quo ab omnibus in universum plantis diversissima

est, ut eo dato facilius intelligi queat Palmarum reliquarum indoles. *Quidquid* de planta nostra *Indiæ utriusque lustratores* scriptis communicarunt, in brevi compendio tradam, nec meum erit determinare num hæc fuerit ARBOR VETITA PROTOPLASTIS? num iidem hujus FICUS FOLIIS nuda sua texere corpora? num hæc fuerit DUDAIM? num hæc fuerit UVA E TERRA PROMISSA a duobus viris transportata? num hæc fuerit PHOENIX ANTIQUORUM? num hæc veterum SAPIENTUM INDIÆ CIBUS, nec ne? Ego hæc & similia modo proponam, rationes verò Hieroglyphis & Philologis explicandas relinquam.

I. NOMINA.

NOmina hujus plantæ varia, antequam aliquid de proprietatibus ejus dicamus, exhibere tenemur; ea enim si pereunt, perit & cognitio rerum. Si quæ planta unquam pluribus insignita fuerit nominibus, sane hæc nostra talibus superbit, verum ea omnia recensere vanum fore judicamus, modo primaria, a Botanicis tradita, colligere placet, ne numerus eorum in infinitum excrescat.

Nomen selectum. 1. *Nomen* quod reliquis præferimus & rectius impositum judicamus, est sine additamento

MUSA,

Cujus Synonyma distinguimus in ea quæ Systematici, dein Descriptores, tum quæ variæ Gentes nobis reliquere nomina. Supersedimus recensere *nomina* ista infinita *Peregrinatorum*, quæ singulari industria, nec sine immenso labore in FLORA sua JAMAICENSI *pag.* 189. 190. 191. 192. redegit *Illustriss. D. D. Hans* SLOANE, ad quem

quem Lectorem, talia nomina desiderantem, remittimus.

2. *Systematici*, ut pauci fuere, qui plantam hanc examinarunt, ita etiam pauca sint nomina ab illis imposita. ut: *Synonyma Systematicorum omnia.*

MUSA. *Cæsalp. plant.* 82.

MUSA fructu cucumerino longiori. *Plum.* gen. 24. tab. 34. *Boerh. ind.* II. 171.

MUSA caudice viridi, fructu longiore falcato anguloso. *Sloan. flor.* 189. *hist.* II. 141.

MUSA quæ javanensibus Pysang. *Act. Lips.* 1734. p. 171.

FICOIDES seu Ficus indica, longissimo latissimoque folio, fructu longissimo, Musa serapionis dicta. *Herm. lugd.* 256. *Kigg. beaum.* 21. *Comm. malab.* 28.

Hinc videre est, quod recentissimi Systematici & quidem primarii nomen istud *Musæ* reliquis anteposuere.

3. *Descriptorum* autem primariorum nomina adponimus ut quemcumque ad manus habeat curiosus Lector evolvere, & de planta nostra consulere queat: *Synonyma Authorum veterum & recentior.*

MUSA *Serap. Avicenn.*
Matth. diosc. (venet. 1583.) 202. I:
Dod. hist. (belg.) 1417.
Tabern. hist. II: 495.
Clus. exot. 229.
Munt. phyt. 2. hist. 26.
Sterb. critic. tab. 4.
Rauw. itin. 59.
Lob. obs. 639.
- - - arbor. *Bauh. hist.* I: 148.
Dalech. hist. 1839.
Raj. hist. II: 1374.
- - - Serapionis *Lob. hist.* (belg.) 273.

- - - seu Ficus indica Acostæ. *Dalech. app.* 11.
- - - Pacovera Theveti *Dalech. hist.* 1840.
- - - æ affinis altera. *Bauh. pin.* 508. §. 13.
MAUZ. *Alp. ægypt.* 81.
PACOERA *Marcgr. bras.* 137. (edit. 1648.)
BACOBA & Banana. *Pis. bras.* 75. (edit. 1648.)
BANANA *Raj. hist.* II: 1575.
PACOVERA americana. *Bauh. hist.* I. 150.
PALA *Plin. lib.* 2. cap. 6.
BALA *Rhed. malab.* I. p. 17. t. 12. 13. 14.
PYSANG *Meist. orient.* 81.
PLATANUS *Ovied. itin.* hist. 8. cap. I.
PALMA humilis, longis latisque foliis. *Bauh. pin.* 507. §. 11.
- - - - æ species pumila, quæ Musas fert. *Gesn. hort.* 270. b.
FICUS indica, fructu racemoso, folio oblongo. *Bauh. pin.* 508. §. 1.
- - - - indica ramosa, foliis & fructu amplissimis, Musa arabibus dicta. *Plukn. alm.* 145.
- - - - Linschottani. *Bauh. hist.* I. 151.
- - - - cujus foliis pro papyro utuntur Turcæ. *Bauh. pin.* 19. §. 6.
DUDAIM. *Scheuchz. phys. sacr.* tom. 2. tab. 89. (edit. belg.)
ARBOR foliis amplissimis, fructu cucumeris forma. *Bauh. pin.* 508. §. 17.

Nomen vernaculum. 4. *Vernaculum* nomen nullum habent Belgæ, contenti nomine Javanensi.

PISANG, vel
PIÇANG, seu
PISSANG,

Quod non natura, sed adoptatione belgicum in tantum

factum eſt, ut apud omnes Hortulanos, ex conſenſu dantis & accipientis, valeat.

5. *Gentes* & Nationes diverſæ, ut linguis ita & nominibus hujus plantæ differunt: potiora & vulgatiſſima in medium proferamus. *Nomina variarum Gentium.*

α. HEBRÆIS *Dudaim.*
GRÆCIS *Phyximilon.* ÆSCHYLO.
LATINIS *Margarita.*
PORTUGALLIS *Pacoeira.*
ANGLIS *The Platane tree.*
SUECIS *Thet Foerbudna trædet.*

β. JAPONENSIBUS *Baſo* KÆMPF.
SINENSIBUS *Pacquo.*
CONGIS *Quibua-aquitiba.*
BENGALIS *Quelli.*
JAVANIS *Pieſang.* SEU *Gardange* DRAK.
BRAMANIS *Kely.*
MALABARIS *Bala.*
CEYLONENSIBUS *Kehelghaha.* HERM. MUS. Zeyl. 70.

γ. GUINEENSIBUS *Bananas.*
ÆTHIOPIBUS *Inninga.*
MAURITANIS *Gemez.*
INSULANIS THOMÆ *Abella.*
ÆGYPTIIS *Mauz.*

δ. AMERICANIS *Pacquovere.*
BRASILIENSIBUS *Pacona.*

6. *Etymologias* quoque omnes, quæ Scriptores tradidere, quum neque in animo habeamus recenſere, neque poſſumus, modò nominis generici recepti, ut ſelecti, rationem habebimus. *Etymologiæ nominum genericorum.*

α. MUSÆ vocabulum ab Ægyptiis (§. 5.) & *Arabibus* omnium primò mutuatum fuiſſe dubium non eſt; cum *Etymologia Muſæ.*

autem Botanici fere omnes in consuetudine habuere nomina plantis imponenda e Græca vel Latina lingua desumere, atque peregrina ex aliis linguis oriunda nomina dispungere, aliaque in eorum locum substituere, necesse erit, ut aut rejiciatur hocce nomen, vel alia introducatur etymologia.

β. Quo minus nomina mutentur, eo minorem pariunt exercitatis diu in arte Viris difficultatem; hinc, ad evitandam talem innovationem, potius derivarem nomen Musæ cum Franciscano isto, quem ridet Garzias (apud Clusium), a Dea ista veterum Musa, cum Sapientes (Musarum semper cultores) apud Indos plantæ nostræ fructu vivere assueverunt, teste *Plinio*. Vel, si hæc non omnibus placeret, a Botanico antiquo, *Musa* dicto.

γ. Perpetuum non modò est in Botanicis, sed facile etiam in omnibus aliis scientiis, in Physicis, Physiologicis, Therapeuticis &c. ut Viri de scientia aliqua bene meriti in sua arte reddantur celebres, per ea quæ strenue peregerint; idem etiam in Botanicis per tot retro secula servatum novimus, ubi tot egregii Viri, pro summo suo, & per totam vitam impigerrimo labore, modò obtineant vilis plantæ a se derivatum nomen. Heu leve pretium pro tanto labore, sed quam gratum accipienti! plantæ enim quotannis pereunt, sed etiam quotannis revirescunt, & suavem spirant celebris Botanici alicujus nomen. Hinc non prætereundam censeo memoriam Medici & Botanici inter primos Celeberrimi Antonii Musæ, de *Betonica* clari, qui quidem olim ab Augusto statua Romæ ornatus erat, sed hæc dudum periit; planta autem nostra nomen tanti viri gerat, quamdiu orbis persistat, evertantur enim urbes & munimenta, deleantur regna, marcescant statuæ, hæc autem quamdiu aliquis de plantis sollicitus sit, nomen Musæ exhibebit.

Pa-

PALÆ autem nomen a Plinio receptum non melius videtur ipso nomine Musæ ab Ægyptiis mutuato, cum illud sine omni dubio a Bala (§. 5.) transposito B in P, ortum fuisse liquet. *Etymolog. Pala.*

FICUS, PLATANUS, PALMA &c. cum dudum aliis plantis sint imposita, heic loci examinanda non veniunt.

II. THEORETICA.

7. Systematicos, si evolvamus omnes, paucis eorum notam fuisse plantam nostram apparet, nec nisi a solo Cæsalpino, Rajo, Plumierio & Boerhaavio descriptam, vel allegatam. *Classes & ordines in variis Systematibus.*

Classes duplicis generis apud Botanicos occurrunt, Naturales scilicet & Artificiales, quorum artificiales succedaneæ sunt naturalis methodi, quæ dudum incepta, neque tamen absoluta est, forte nec per longam diem erit. Necessariæ itaque nobis sunt methodi artificiales dictæ, donec naturalis videat tandem lucem.

Inseramus itaque *Musam* nostram singulis systematibus a fructificatione datis, ut Curiosus plantarum contemplator sciat, quo eam referre debet. Est itaque in Systemate

CÆSALPINI Arbor Baccifera.
§. *Monospermæ.*
MORISONI Heteroclita.
§. *Loculamentis ternis.*
RAJI Arbor caudice simplici.
§. *Folio lato.*
HERMANNI Arbor Pomifera.
§. *Umbilicato polypyreno fructu.*
BOERHAAVII Arbor Monocotyledon.
§. *Palma.*

KNAU-

KNAUTII *Patr* Arbor.

§. *Pomifera.*

TOURNEFORTII Anomala polypetala.

§. *Calyce in fructum abeunte.*

RIVINI Irregularis dipetala.

§. *Pericarpio carnoso.*

RUPPII Irregularis dipetala.

§. *Pericarpio carnoso.*

KNAUTII *Fil.* Dipetala.

§. *Difformis.*

MAGNOLII Arbor calice interno tantum,

§. *Dipetalo flore.*

NOSTRO Polygamia.

§. *Monoecia.*

NATURALI Palma.

§. *Spatha composita, spadice ramoso.*

Classis Naturalis. Palmarum classi inseruimus Musam nostram. Quæ tamen classis cum a nullo satis exacte constructa sit, parum divagari cogimur, ut hoc modo ad eam rectius dignoscendam viam sternere possimus.

Palma est nomen pro generico a veteribus omnibus, imo etiam a recentioribus pluribus, ut Plumierio & aliis, assumtum. Sed si florendi fructificandique maximam in hac familia diversitatem consideremus, cum Clariss. *Pontedera* ex hac non modo unicum genus construi debere, sed longe plura statuimus, quod idem in Liliis, Graminibus, Filicibus, Muscis & Fungis dudum factum novimus, quæ singula apud veteres unico constabant genere, nostro autem tempore vastissimas plantarum classes constituunt.

Dubium apud plures fuit, omninoque negatum, quod *Musa* ad familiam Palmarum referri ullo modo deberet, & ob eandem causam etiam Plumierius, qui reliquas omnes Palmas sub eodem genere conjunxerit, ex hac nostra diversissi-

ſiſſimum conſtruxerit: hinc inquirendum judico omnium primò in attributa communia & characterem claſſicum, ut exinde appareat, qualis & quanta inter Palmas cum Muſa intercedat affinitas.

Qui Palmarum Flores Fructuſque examinare non dedignabitur, maximam in his videbit cum *Plumierio* (gen. p. 10. 1. & 2.) partium omnium diverſitatem, alias ſcilicet Mares, alias feminas, alias Hermaphroditos; in aliis Baccas; in aliis Nuces; in aliis Flores monopetalos, in aliis polypetalos, in aliis verò apetalos; ut primo intuitu nulla methodo, ſecundum nulla â fructificatione principia unquam conjungi poſſe, cum *Commelino* facile quis crederet. Sed adeat mecum AMENTACEORUM Florum familiam, a Tournefortio optime inſtitutam, & in ea non minorem partium harum obſervabit diſcrepantiam. E. gr.

GENUS	COROLLA	STAMINA	PERICARPIUM
Salix	nulla	duo	capſula
Myrica	nulla	quatuor	conus
Corylus	nulla	octo	nux
Carpinus	nulla	viginti	conus
Populus	integerrima	octo	capſula
Betula	quadrifida	quatuor	conus
Alnus	quadrifida	quatuor	conus
Fagus	quinquefida	decem	capſula &c.

tamen optime a ſolo Calyce Amentaceo, ſub eadem claſſe & comprehenſas eſſe & debere, ambabus largiatur manibus. Hoc idem in Palmis fieri poſſe non dubitamus, ſi modo partium fructificationis omnium genuinum inſtituamus examen, maximeque ſi calycem (ſub quo comprehendo Spatham & Spadicem, quibus omnes gaudent) examinemus.

Spatha nobis eſt calyx membranaceus a latere ſecundum longitudinem dehiſcens.

Spadix verò receptaculum fructificationum commune e pedunculo productum, ad baſin ſemper ſimplex, pluribus floribus, ſecundum longitudinem varie annexis, inſerviens. Hinc ſequens propono Syſtema.

Claſſis Palmarum.

CLASSIS PALMARUM.

Ordines hujus claſſis quatuor conſtituimus. A. B. C. D.

Ordo primus.

A. SPATHA *unica, ſimplex.* SPADIX *ſimpliciſſimus.*

1. ARUM. vide *Characteres* noſtros *Naturales* ſub *Gynandria Polyandria.*
2. CALLA. vide *Char. Nat.* ſub *Gynandria Polyandria.*
3. ACORUS. vid. *Char. Nat.* ſub *Hexandria Monogynia.*

Ordo ſecundus.

B. SPATHA *unica, compoſita.* SPADIX *ramoſiſſimus.*

1. CHAMEROPS. *Chamæriphes.* Pont. X.

CAL: *Spatha* univerſalis, compreſſa, ſemibifida.

COR: tripartita. *Petalis* ovatis, acutis, erectis, apice inflexis, coriaceis.

STAM: *Filamenta* ſex, ſubulato-compreſſa, baſi leviter cohærentia, corollâ breviora. *Antheræ* lineares, didymæ, adnatæ interiori parieti filamentorum.

PIST: *Germina* tria, ſubrotunda. *Styli* totidem diſtincti, breviſſimi, perſiſtentes. *Stigmata* acuta.

PER: *Baccæ* tres, globoſæ, uniloculares.

SEM: ſolitaria, globoſa.

CO

2. CORYPHA. *Codda-pana.* HM. III: 12.
CAL: *Spatha* univerſalis, compoſita.
COR: tripartita. *Petala* ovata, obtuſa, patentia.
STAM: *Filamenta* ſex, ſubulata, corollâ longiora. *Antheræ* adnatæ.
PIST: *Germen* ſubrotundum. *Stylus* ſubulatus, brevis. *Stigma* ſimplex.
PER: *Bacca* globoſa, magna, unilocularis.
SEM: unicum, oſſeum, magnum, globoſum.

3. ELATE. *Katevindel.* HM. III: 22.
Maſculini flores in eadem cum femininis planta.
CAL: *Spatha* univerſalis, compoſita.
COR: tripartita. *Petala* ſubrotunda.
STAM: *Filamenta* tria, ſimplicia. *Antheræ* adnatæ.
Feminini flores in eadem cum maſculinis in ſpadice mixti.
CAL: communis cum maſculinis.
COR: tripartita. *Petala* ſubrotunda, parva, perſiſtentia.
PIST: *Germen* ſubrotundum. *Stylus* ſubulatus, parvus, perſiſtens. *Stigma* acutum.
PER: *Drupa* ſubovata, cum acumine.
SEM: ſolitarium, ovatum, ſulco exaratum.

4. COCCUS. *Tenga.* HM. I: 1-4.
Hermaphroditi flores in eadem cum femininis planta.
CAL: *Spatha* univerſalis, compoſita.
COR: tripartita. *Petala* ovata, acuta.
STAM: *Filamenta* ſex, ſimplicia, longitudine corollæ. *Antheræ* oblongæ, incumbentes.
PIST: *Germen* vix manifeſtum. *Stylus* brevis, craſſiuſculus, obſcure trifidus. *Stigma* obſoletum.
PER: abortiens.

Feminini in eodem cum hermaphroditis ſpadice.
CAL: communis cum Hermaphroditis.
COR: tripartita, minutiſſima.
PIST: *Germen* ovatum, deſinens in *Stylum* ſubulatum, brevem. *Stigma* tripartitum.
PER: coriaceum, maximum, ſubrotundum, obtuſe trigonum.
SEM: *Nux* maxima, ſubovata, acuminata, trivalvis, obtuſe trigona, baſi tribus foraminibus pervia: Nucleo cavo.

5. CARYOTA. *Schunda-pana.* HM. I: 11.
Maſculini flores in eadem cum femininis planta.
CAL: *Spatha* univerſalis, compoſita.
COR: tripartita. *Petala* lanceolata, concava.
STAM: *Filamenta* plurima, corollâ fere longiora. *Antheræ* lineares.
Feminini in eodem cum maſculinis ſpadice.
CAL: communis cum maſculinis.
COR: bipartita. *Petala* acuminata, minima.
PIST: *Germen* ſubrotundum. *Stylus* acuminatus. *Stigma* ſimplex.
PER: *Bacca* ſubrotunda, unilocularis.
SEM: duo, magna, oblonga, hinc teretiuſcula, inde plana.

6. PHOENIX. Kæmpf. 697. t. 2.
Maſculini flores in diverſa a femininis planta.
CAL: *Spatha* univerſalis, compoſita.
COR: tripartita. *Petala* ſubovata, concava, obtuſe mucronata, coriacea, ſurrecta.
STAM: *Filamenta* tria, craſſiuſcula, ſubrotunda. *Antheræ* breviſſimæ, lanuginoſæ.
PIST: *Germinis* rudimentum.

Fe-

Feminini eodem modo quo masculini prodeunt.
CAL: *Spatha* universalis, composita.
COR: duplex, exterior brevior.
PIST: *Germen* ovatum. *Stylus* subulatus, brevis. *Stigma* acutum.
PER: *Bacca* ovata, unilocularis.
SEM: unicum, subovatum, sulco longitudinali exaratum.

7. BORASSUS. mas, *Ampana*. HM. 1: 10.
femina. *Carim-pana*. HM. 1: 9.

Masculini flores in diversa a femininis planta.
CAL: *Spatha* universalis, composita, *spadicem* amentaceum imbricatum, proferens.
COR: tripartita. *Petala* ovata, concava.
STAM: *Filamenta* sex, crassiuscula. *Antheræ* crassiores, striatæ.

Feminini flores eodem modo quo masculini prodeunt.
CAL: *Spatha* universalis, composita, *Spadicem* amentaceum imbricatum, proferens.
COR: tripartita. *Petala* subrotunda, parva, persistentia.
PIST: *Germen* subrotundum. *Styli* tres, parvi. *Stigmata* simplicia.
PER: *Bacca* subrotunda, obtusa, duriuscula, unilocularis.
SEM: tria, subovata, compressa, distincta, filamentosa.
OBS. plures quidem recensent Horti Malabarici scriptores, quæ hujus ordinis sunt: cum autem descriptiones imperfectæ in aliqua parte sint (licet inter omnes descriptores eos perfectissimos agnoscamus) reliquas potius excludere, quam incertas adponere volumus.

Ordo tertius. C. SPATHÆ *plures*, *simplices*, *partiales*, *caducæ*, SPADIX *simplicissimus*, *communis*.

1. MUSA *. Plum. gen. 34.

Hermaphroditi feminini in eodem spadice cum reliquis.

CAL: *Spathæ* partiales, simplices, deciduæ.

COR: *Petalum* erectum, ligulatum, basi connivens, apice truncatum, quinquedentatum.

Nectarium monophyllum, cordatum, concavum, acuminatum, petalo brevius, extrorsum flexum.

STAM: *Filamenta* sex, subulata, corollâ dimidio breviora, quorum quinque erecta, sextum patens. *Antheræ* nullæ, nisi soli sexto filamento unica.

PIST: *Germen* maximum, trigonum, incurvum, infra receptaculum floris. *Stylus* cylindraceus, longitudine petali. *Stigma* capitatum, obtuse sexfidum.

PER: *Bacca* maxima, oblonga, latere interiori gibba, trilocularis.

SEM: rudimenta plura.

OBS. intra corollam sæpe tria foliola alia adponuntur.

Hermaphroditi masculini supra femininos positi.

CAL: ut in prædictis.

COR: ut in prædictis.

STAM: *Filamenta* ut in prædictis. *Antheræ* lineares, erectæ, longitudine petali.

PIST: *Germen* oblongum, corollâ non majus. *Stylus* cylindraceus, longitudine staminum. *Stigma* obsolete sexfidum.

PER: abortiens.

2. CANNA *. vide *Charact. Natural.* §. 2.

3. COSTUS. *Tsiana-kua.* HM. XI: 8.

CAL: *Perianthium* monophyllum, trifidum, erectum, æquale, coloratum, persistens, parvum.

COR:

COR: *Petala* tria, lanceolata, calyce multoties longiora, erectiuscula.

Nectarium monophyllum, ovatum, planum, e medio reflexum, maximum.

STAM: *Filamentum* lineari-lanceolatum, intra nectarium, reflexum. *Anthera* adnata.

PIST: *Germen* infra receptaculum. *Stylus* lanceolato-linearis, longitudine staminum. *Stigma* obtusum.

PER: *Capsula* subrotunda, coronata, trilocularis, trivalvis.

SEM: plura, triangularia.

4. CURCUMA †. *Manja-kua*. HM. XI: 10.

CAL: *Spathæ* plures, simplices, partiales, caducæ. *Perianthium* nullum.

COR: monopetala. *Tubus* angustus. *Limbus* tripartitus: *laciniis* lanceolatis, patentibus, sinu altero magis dehiscentibus.

Nectarium monophyllum, ovato-acuminatum, laciniis petali majus, ejusdemque sinui patentiori insertum.

STAM: *Filamenta* quinque, quorum *quatuor* erecta, linearia, sterilia: *quintum* autem intra nectarium, lineari-petaliforme, apice bifido. *Anthera* adnata.

PIST: *Germen* subrotundum, infra receptaculum floris. *Stylus* filiformis, longitudine staminum. *Stigma* simplex, uncinatum.

PER: *Capsula* subrotunda, trilocularis, trivalvis.

SEM: plurima.

5. AMOMUM. *Elettari*. HM. XI: 5. *Inschi*. HM. XI: 12.

CAL: *Spathæ* plures, simplices, partiales, imbricatæ.

COR: monopetala. *Tubus* brevis. *Limbus* tripartitus: *la-*

ci-

ciniis oblongis, media majori, ſinu huic oppoſito patentiori.
Nectarium monophyllum, lacinias petali vix ſuperans, ejuſdemque ſinui majori inſertum.

STAM: *Filamentum* unicum, oblongum, petaliforme. *Anthera* adnata.

PIST: *Germen* ſubrotundum, infra receptaculum floris. *Stylus* filiformis, longitudine ſtaminis. *Stigma* obtuſum.

PER: coriaceum, ſubovatum, trigonum, triloculare, trivalve.

SEM: plura.

OBS. Elettari dicitur vulgo *Cardamomum*, ut Inſchi *Zingiber*.

6. IRIS. vide Char. Natur. §. 29.
videtur omnino hujus proſapiei planta, ut & Iridi affines proximæ.

Ordo quartus. *D*. SPATHÆ *plures ſimplices, lineares, propriæ, perſiſtentes.* SPADIX *ſimpliciſſimus, communis.* STAMINA *duo.*

Genera hujus ordinis plura ſunt, quæ in *Syſtemate Naturæ* ſub Gynandria Diandria recenſuimus, eorumque definitiones in *Characteribus* noſtris *Naturalibus* trademus.

Hæ omnes plantæ adeo inter ſe affines ſunt, ut niſi vim ſummam naturæ inferre quis velit, ad diverſas claſſes trahere nequeat: conveniunt enim facie, radice carnoſa, caule ſimplici, foliis oblongis, fructificationibus inter Lilia & Gramina intermediis, viribus leviter aromaticis & aphrodiſiacis.

E.

Genera a quæ a Sy∫tematicis relata fuit

8. Ad quam cla∫∫em in variis Sy∫tematibus relata fuerit vel referri po∫∫it Mu∫a no∫tra, in antecedentibus (§. 7.) dictum e∫t. Supere∫t itaque dicere ad quæ genera Sy∫tematici hanc amandarunt: quum autem hæc e ∫ynonymis (§. 2.) facillime colligi queant, de ea re non multæ nos detinebunt verborum ambages. Convenere enim omnes in proprio & di∫tincto ei a∫∫ignando genere, exceptis modo *Hermannianis*, qui cum MESEMBRYANTHEMIS (*Ficoidibus*) no∫tram commi∫cuerunt.

III. GENUS.

9. *Genus* Plantæ omnis tum ab∫olutum dicitur, cum tali charactere in∫ignitum ∫it, quali a reliquis omnibus di∫tingui queat. Tribus modis dari characteres antea (F. B. 186.) diximus, *Naturales* ∫cilicet, *E∫∫entiales* & *Artifitiales*. Exhibebimus itaque eos ∫ingulis tribus hi∫ce modis, ut ex iis eum ∫ibi quis eligat, quem velit.

Characte Naturali

Naturalem a numero, figura, ∫itu & proportione omnium partium fructificationis de∫umtum characterem dedimus (pag. 14.). Heic autem recen∫ere volupe erit omnes notas ∫ecundum quatuor prædictas dimen∫iones, in fructificatione no∫træ plantæ obvias.

MUSA ∫ub *Spatha* communi, per∫i∫tente, duplices flores *hermaphroditos* fert, quorum inferiores *feminini*, ∫uperiores verò *ma∫culini* ∫unt.

*. *Hermaphroditi feminini.*

CAL: *Spathæ* plures, ∫implices, alternæ, partiales, ovato-oblongæ, plano-concavæ, coriaceæ, coloratæ, caducæ.

Perianthium nullum: cujus loco *Germen.*

COR: inæqualis, ringens: *Labium superius* constituente Petalo, *inferius* verò Nectario.

Petalum unicum, ligulatum, inferne connivens, superne planum, erectum, truncatum, quinquedentatum, denticulis revolutis.

Nectarium monophyllum, cordatum, naviculare, compressum, apice acuminato & inflexo, intra sinum petali receptaculo insertum, sessile, horizontaliter extra petalum, quo dimidio brevius, reflexum, pellucidum.

STAM: *Filamenta* sex, receptaculo inserta, quorum *quinque* intra petalum posita, petaloque dimidio breviora, erecta, parallela, subulata. *Antheræ* his nullæ.

Sextum autem filamentum, intra nectarium enatum, reliquis & nectario duplo longius, subulatum, horizontaliter cum nectario patens.

Anthera linearis a medio filamenti ad summitatem usque utrinque excurrit, sterilis.

PIST: *Germen* omnium maximum, longissimum, obtuse triquetrum, lateribus inæqualibus, gibbum versus alterum latus, sessile, infra receptaculum floris positum.

Stylus cylindraceus, erectus, longitudine petali.

Stigma capitatum, subrotundum, leviter compressum, obsolete sexfidum.

PER: *Bacca* maxima, oblonga, hinc gibba, coriacea, trilocularis.

SEM: plurima, receptaculo columnari adfixa.

*. *Hermaphroditi masculini*.

CAL: *Spathæ* prædictis simillimæ, sed superiores, pauloque coloratiores.

COR: ut in prædictis omnino.

STAM: *Filamenta* sex, receptaculo inserta, omnia longitudine petali, erecta, parallela, subulata. *Antheræ* lineares, didymæ, e medio filamenti ad apicem usque e pariete interiore excurrentes. PIST:

PIST: *Germen* oblongum, subteres, rectum, sessile, infra receptaculum floris, corollâ minus.
Stylus cylindraceus, erectus, longitudine petali.
Stigma capitatum, obsoletum, prædicto minus.
PER: abortit.
SEM:

10. *Essentialis* vero Character, seu qui unicam alteramve notam continet, qua sola, primo intuitu distingui possit, in hac nostra variis modis & quidem facillimo negotio construi potest, cum a reliquis omnibus plantis, quoad fructificationem magnopere differat. E. gr. *Characteres essentiales.*

e Sexu.

MUSA est vegetabile duplici flore hermaphrodito instructum, altero feminæ, altero maris muneri apto.

e Calyce.

MUSA est vegetabilium genus flore incompleto, germine infra corollam diphyllam posito.

e Corolla.

MUSA est vegetabilium genus corollâ diphylla ringente, petalo quinquedentato ligulato & nectario naviculari.

e Staminibus.

MUSA est vegetabile flore hexandro, altero antheris instructo, altero iis destituto.

e Pistillo.

MUSA est vegetabile floris pistillo simplici, stigmate obsolete sexfido, subrotundo, ovario in aliis abortiente, in aliis fertili.

e Pericarpio.

MUSA est vegetabile, cujus Pericarpium est bacca trilocularis, oblonga, hinc gibba, inde recta.

e Seminibus.

MUSA eſt vegetabile, cujus ſemina vix unquam fecunda reperiuntur vel propagationi apta.

Charactere artificiales. 11. *Artificiales* autem *Characteres* duos modo adponam, quos apud Syſtematicos reperio, utroſque tam completos, ut iis modo ſolis perſiſtentibus, ab omnibus aliis longe diſtinctiſſima ſit Muſa noſtra.

PLUMIER gen. 24.

MUSA *eſt plantæ genus flore polypetalo anomalo. Floris petalum ſuperius ſcaphulæ inſtar excavatum ineſt, & in ſummitate trifidum; anterius vero concavum, interius tandem peltatum, foliolisque duobus anguſtis & acuminatis ſtipatum. Calyx autem abit in fructum cucumeriformem, mollem, carnoſum, cute obtectum, in tria veluti loculamenta diviſum, in quibus apparent ſeminum quædam veluti rudimenta.*

BOERHAAVIUS Ind. 11. 171.

MUSA. *Flores & fructus in racemo poſiti, vagina includuntur, ut in Palma.*

Flos polypetalus anomalus, apici ovarii innatus.

Ovarium, cucumerinum, molle, triloculare, edule, ſeminibus fœtum, tuba longa, apice globoſo inſtructum.

Præter Horum Duorum, de re herbaria optime meritorum definitiones, nullas apud authores legi vel obſervavi.

Hallucinationes Authorum circa genus. 12. Ex datis Characteribus (§. 9. 10. 11.) ſequitur quid reſpondendum ad dubia circa genus hujus plantæ paſſim apud authores obvia.

Palmæ

Palmæ generis ſpeciem propugnant alii, alii negant; cum autem Palma poſthac non genericum, ſed claſſicum haberi debeat nomen, controverſia hæc vana erit.

Muſam a Palmis longe diſtinctiſſimam eſſe proclamarunt plurimi, alii proximam eſſe judicarunt. Ex dato Syſtemate (§. 7.) cum Medico ſummo Ind. H. L. B. 11: 171. ad Palmas, a veteribus & recentioribus ſic dictas, proxime accedere concludimus.

Meſembryanthemi ſeu Ficoidis (quæ Synonyma ſunt) ſpecies facta fuit (§. 8.) Muſa noſtra, cum quo tamen genere nulla intercedit affinitas, ut patebit conferenti:

CALYX	in *Meſembryanthemo* eſt Perianthium quinquepartitum.
	in *Muſa* verò Perianthium nullum.
COROLLA	in *Meſembr.* æqualis, multipartita.
	in *Muſa* ringens, diphylla.
STAMINA	in *Meſembr.* numeroſiſſima.
	in *Muſa* tantum ſex.
PISTILLUM	in *Meſembr.* quinquefidum, tenue, acuminatum.
	in *Muſa* autem ſimplex, capitatum.
PERICARPIUM	in *Meſembr.* capſula calyce circumdata.
	in *Muſa* vero Bacca nuda.

Concluſio: quæ flore & fructu differunt, non ſunt conjungenda: per conſequens nec Muſa & Meſembryanthemum.

Ficus ſpeciem inepte admodum fecere veteres, fructificationis principii ignari, neque opus ideo erit ut argumentis, a fructificationis principio deſumtis, eorum ſententiam deſtruamus.

13. *Genus* itaque *Muſæ* diſtinctiſſimum eſt ab omnibus aliis notis, nec ulli adeo affine, quin facillimo diſtingui queat. *Genus naturale demonſtratur.*

queat negotio. Proxime quidem accedit ad *Cannam* & *Amomum*, ſed quantum etiam ab hiſce differat, ex datis characteribus (pag. 14. & 15.) patet.

Nomen genericum demonſtratur.

14. *Nomen* etiam MUSÆ omnibus aliis præferri judicamus, & cum ſit *Synonymum* FB. 244. *antiquiſſimum* FB. 242. *officinale* FB. 241. a *Dea* FB. 237. vel *Botanico* FB. 238. aſſumtum, retineri debere conſtat. Falſa vero & erronea ſunt *Palma* FB. 254. *Ficus* FB. 214. *Pala* FB. 229. *Margarita* FB. 230.

IV. SPECIES.

Deſcriptio ſubjecti ſecundum partes plantæ.

15. *Deſcriptio* plantæ noſtræ florentis ſequens eſt.

Radix ſubrotunda, carnoſa, annulis nonnullis diſtincta, filamentis plurimis inſtructa, ſpithamas duas fere longa, exterius fuſca, interne alba, aquoſo-ſubdulcis.

Truncus eſt *Culmus* altitudinis humanæ, teres, glaber, ſquamis imbricatis veſtitus, craſſitie in peripheria ad baſin ſpithamæ unius cum dimidia, ad apicem verò tantum unius. *Squamæ* iſtæ caulem involventes ſunt tunicæ craſſiuſculæ, apice mutilatæ, numero ſedecim ad viginti, inferiores exteriores, per gradus breviores, ſingulæ baſin ſuam intra inferiores occultant, ut nullibi nudus videatur culmus.

Folia culmum terminant, (cum primum erumpunt convoluta) numero ſæpius novem, ovato-oblonga, obtuſa, longitudine circiter humana, latitudine pedis unius, erecta, patentia, plana, lateribus leviter flaccida, integerrima, margine fuſco cincta, utrinque glabra & viridia, nervis tranſverſalibus, e linea longitudinali ad angulum rectum egredientibus. Nervi hi ubique æqualis craſſitiei, ſinguli ſpatio unius unguis inter ſe remoti, alterni mi-

minores, nec supra nec infra prominentes, reliquis fibris folii strictiores; ramificationibus vasorum nullis notata, inferne levissime & transversaliter striata sunt folia.

Petiolus singulum folium sustentans pedalis est, basi vaginans, lateribus utrinque extensis in membranam, palmaris latitudinis, superne sensim teretior evadens, secundum longitudinem medii folii excurrens, superna parte folii non conspicuus, sed inferna convexus & teretiusculus existens, secundum longitudinem superne fossa vel sulco profundo exaratus, glaber.

Ultimus in planta petiolus totus membranaceus erat, in vaginam trium palmarum longitudinis enatus, latitudine vix palmæ unius, consistentia disci ipsorum foliorum, longitudinaliter connivens, erectus, viridis, persistens. vid. Fig. 1.

Pedunculus intra ultimum petiolum vaginæformem enascebatur simplex, pedalis, teres, glaber, crassitie pollicis humani, horizontaliter inclinans, sensim elongatus, varias Spathas, quibus involutus fuit tenellus, de die in diem deponens. Fig. 2. ad 6.

Spathæ hæ singulæ monophyllæ, æquales, alternæ, ovato-oblongæ, obtuse acuminatæ, concavæ, coriaceæ, longitudine spithamæ unius cum semisse, latitudine palmæ unius, striis longitudinalibus circiter quadraginta notatæ, post dehiscentiam revolventes, deciduæ: quarum extima nullos includebat flores, & viridi-purpurascens erat: secunda, tertia, quarta & quinta purpureæ, externe rore cærulescente tinctæ, flores fertiles & fructiferos includentes; sexta cum sequentibus plurimis flores steriles & fructu destitutos exhibuit, colore consimili picta (Fig. 6.). omnes a latere interno cute laxiori vestitæ, quæ contractæ cum striis longitudinalibus transversim reticulatam efformant superficiem internam.

Fructi-

Fructificationis descriptionem dedimus (§. 9.), pauca tantum sequentia addemus.

Germina fertilium florum nonnulla receptaculo partiali, e latere pedunculi in semilunarem figuram (cavitate pedunculum respiciente) exserto, insident, sessilia, æqualia, digito humano longiora, duplo verò crassiora, obtuse triangularia, de die in diem magis a pedunculo recumbente sursum curvata & discedentia. Fig. 3. 4. 5. a. a. a.

Petalum ligulatum, (forma petali ipsius flosculi semiflosculosi Tournefortii, sed erectum) truncatum, quinquedentatum, apice revolutum, alias erectum, germine brevius, flavescens. Fig. 3. 4. 5. b. b. 7. b. 10.

Nectarium e latere inter divisuram petali prominens, albidum seu aquei coloris. Fig. 5. c. 7. c.

Filamenta sex sine antheris, apicibus fuscis, in plurimis tamen istud intra nectarium positum longius reliquis evadit, sed crassitie coincidens, antherâ longitudinaliter ab apice ad medietatem extensa & adnata gaudens. Fig. 5. g. 7. g.

Stylus, ut stamina, receptaculo insertus, filamentis crassior, longitudine petali. Fig. 4. 5. e. e.

Stigma crassum & capitatum, subrotundum, apice leviter compressum, obscure sexpartitum, glutine quasi flaccido obvelatum, horizontaliter dissectum sex divisiones exhibens. Fig. 4. 5. f. f. 9.

Fructus tandem Bacca carnosa evadit, cute coriacea obducta, oblonga, spithamalis, vix obscure triangulata, a latere inferiori magis gibba, flava, pulpa flava & pingui plena, trilocularis, dissepimentis russo-fuscis, quibus seminum rudimenta, ubi coëunt, adnascuntur.

Flores steriles Fig. 8. differunt a descriptis, α quod serius prodeant, Fig. 6. & intra Spathas posterius dehiscentes.

β. quod

β. quod ſtamina omnia in iis æqualia ſint, Fig. 11. & longitudine corollæ, antheris fariniferis inſtructa. γ. quod germina petalum magnitudine non excedant, nec a pedunculo reflectantur, ſed abortiant, Fig. 8.

Ex dictis videre eſt, in quantum noſtra cedat proceritate, florum & fructuum ubertate, a planta in ſolo natali vegetante; nec non quanta intercedat florum in hac Palma differentia, utpote qui *alii & diverſi* in Actis Lipſienſibus 1735; *Alii* in Horto Malabarico; *Alii* in Plumierio; *Alii* in noſtra ſeſe exhibuerunt, de quibus plura in §. 26.

FIGURAM Muſæ varii dedere Authores, quorum alii feliciores, alii vero in depingendo rudes omnino fuere.

LAUDABILES figuræ occurrunt in

α. *Horto Malabarico* 1. Tab. 12. 13. 14. ubi optime depingitur, & quidem talis, qualis ſub dio in India naſcitur.

β. *Jonſtoni* figura laudatur a Sloaneo.

γ *Sterbeek* ſuam ſecundum ſchema Horti Malabarici, ſed in compendium redactam, confecit.

δ. *Boymius* in *Fl. Sinic.* maxime laudabilem exhibet iconem.

ε. *Act. Lipſ.* 1735. depinxerunt plantam ut in Hybernaculis noſtris ſe offert.

PESSIMÆ autem & omnino erroneæ ſunt figuræ

α *Thevetiana* Dalech. hiſt. 1840. Bauh. hiſt. 1: 151. folia ſagittata exhibet & racemos in eadem planta numeroſos; cum tamen integra ſint folia; & racemus ſemper unicus.

β. *Acoſtiana* Dalech. app. 11. folia inferne anguſtiora, ſuperne latiora cum racemo ad terram uſque propendente, ibique radices agente tradit; cum tamen folia

inferne latiora sint, & racemus ipsis foliis longe brevior: absit unquam radices emittens.

γ. *Linschottiana* Bauh. hist. 1: 151. racemum spathis imbricatis tectum pingit, appendiculo nescio quali, ad apicem effictum.

δ. *Kircheriana* Kirch. Chin. illust. p. 227. folia plantaginea, cum racemo monstroso, apice globum imbricatum ferente, proponit.

Species generis enumerantur.

16. *Species* hujus generis unica modò nobis nota est, e qua quinque diversas constituit C. Bauhinus (§. 3.), seductus peregrinatorum imperfectis & erroneis descriptionibus.

Plumier præter nostram, aliam tradit, quæ ab ipso nominatur

MUSA *fructu cucumerino breviori*. Plum. gen. 24.

Sloane tertiam addit, vocatam

MUSA *humilior, foliis minoribus nigricantibus, fructu minimo erecto*. Sloan. Fl. jamaic. 193. quam deinde Illustrissimus Author in Hist. jamaic. 11: 148. cum du Tertre & Rajo *Cannæ* speciem esse indicat.

Unde duæ tantum Authorum species, nostra sc. & Plumieriana, examinandæ veniunt.

Differentias inter speciem propositam exhibet.

17. *Differentias* pro distinguenda planta ista Plumieriana (§. 16.) a nostra, sequentes allegant Botanici: eæque sunt:

α. *Planta* ipsa minor.

β. *Caulis* rubro colore aspersus.

γ. *Folia* elegantiora, versus apicem venis purpureis plurimis parallelis transversalibus picta.

δ. *Fructus* minus angulosus, minus incurvus, minus gratus, minus longus, odoratior.

18.

18. Ex datis differentiis (17.) pro specie distinguenda seligerem præstantissimam; examinatis verò omnibus (17. α. β. γ. δ.) istis notis ne ullas reperio genuinas specificas: consistunt enim omnes in colore, sapore, odore & magnitudine, quæ nullibi unquam speciem perfecte determinarunt; nullibi enim vidi aliquas species distinctas, quæ non numero, figura, situ & proportione suarum partium distinctæ inter semet ipsas fuere. *Differentiæ rejiciuntur.*

19. Hinc (18.) nullam trado differentiam specificam, cum omnino persuasus sim, quod hæ (16.) plantæ non sint distinctæ species, sed tantummodo variationes. Observatur etiam hæc variatio (17.) in Hybernaculis Nobiliss. D. D. CLIFFORTII, quæ omni hora potui adire, plantam conferre & examinare, ut de ea re dubitare nequeam, & vix alii mecum. *Ratio cur differentia non componitur.*

Excuset itaque rigidus quivis Censor, quod conjungens hasce plantas, discedam a theoria ista dudum a plurimis assumta, quæ e variationibus Species, e speciebus Genera, e generibus Ordines constituit; cur non ex individuis Variationes?

20. *Variationes* quidem plures apud Authores occurrunt, sed tam mancæ, tam leves & inanes, imo tam plane nullæ, ut vix microscopio armatis sensibus, in planta licet maxima, observari queant; a sapore & colore fructus desumtas variationes, utpote nihil ad rem Botanicam facientes, non curo. Unicam itaque Variationem veram in nostra Specie novi, cujus synonyma sequentia sunt. *Variationes Speciei.*

MUSA. *Caule rubro maculato.*

MUSA fructu cucumerino breviori. *Plum. gen.* 24.

MUSA caudice maculato, fructu recto rotundo breviore odorato. *Sloan. flor.* 192. *hist.* 11. 146.

FICUS indica ramosa, foliis venustius venosis, fructu minore. *Pluk. alm.* 145.

FICOIDES feu FICUS indica longiſſimo latiſſimoque folio, caule maculato, fructu minore. *Kigg. beaum.* 21.

Variatio ſub ſua ſpecie redigitur.

21. Hanc variationem (20) primum productam a ſolo natali differenti, ut fere omnes aliæ variationes, non dubito, licet deinde multiplicata aliquamdiu retineat indolem, qualia exempla infinita occurrunt in Regno Animali. Heic loci ſuperfluum foret multa loqui de notis ſpecies perfecte diſtinguentibus, deque iis, quæ variationes tantum conficiunt, neque loci ratio permitteret. Reſervamus itaque hanc ſcientiæ noſtræ partem in aliud tempus.

V. ATTRIBUTA.

Locus natalis, regio, provincia.

22. *Locus Natalis* Muſæ noſtræ primarius eſt per omnes regiones calidiſſimas Africæ & Aſiæ, licet hoc noſtro tempore etiam per Americam, uno verbo, per omnia loca calidiora vulgaris admodum ſit. Quibus autem in locis calor remiſſior eſt, in iis etiam rarius & difficilius prognaſcitur planta noſtra, ut in Japonia, ubi ſterilis & rara exiſtit teſtante Kæmpfero, & in Europa ubi nunquam ſub dio excrevit.

Americam nunquam inhabitaſſe Muſas noſtras ante quam hominum ſtudio & cura eo delatæ fuere, certos nos reddunt peregrinatorum itineraria. Dicunt enim Plantam hanc e *Guinea* omnium primum in Inſulas *Canarias* tranſportatam fuiſſe, inde verò in *Sanct. Domingam* Anno 1516. per *Thomam di Berlanga*, unde hocce tempore per totam fere *Americam* tranſplantata ſit.

Pe-

Peregrinatores Musam nostram in infinitis observarunt & detexerunt locis, e quibus potiora eligam. E. gr. in

Japonia	*Kempf.*	Guinea	*Lin chot.*	Guajana	*Leig.*
China	*Mandelsl.*	Æthiopia	*Hernand.*	Barbados	*Ligon.*
Java	*Drake.*	Angola	*Knivet.*	Mexico	*Purch.*
Malabar	*Rhede.*	Tripoli	*Rauwol.*	Brasilia	*Purch.*
Ceylona	*Hermann.*	Arabia	*Doff.*	Jamaica	*Sloane.*
Amboina	*Rumpf.*	Congo	*Mandelsl.*	Bermudis	*Johnson.*
Molucca	*Middl.*	Gambia	*Jobson.*	Cuba	*Purch.*
Siam	*Louber.*	Cap. Verd.	*Mandelsl.*	Inf.S.Christ.	*Smidt.*
Madagascar	*Lancast.*	Inf. S. Thomæ	*Mandelsl.*	Inf. latron.	*Pigafetta.*
Damasco	*Bidulph.*				
Maldavia	*Pyrard.*				
Bengala	*Garzias.*				
Terra Sancta	*Lud. Rom.*				

23. Ex determinatis locis, si calculum subducamus, Musam nostram inter *gradus* 30. *latitudinis loci* utrinque ab æquatore sesemet continere debere observabimus, in *longitudine* verò *loci* nullis omnino circumscriptam esse limitibus, sed per totum globum terraqueum felicissime prognasci. *Loci natalis latitudo & longitudo.*

24. Inter omnes tamen Regiones nulla est, quæ Musæ nostræ magis arrideat, quam ipsa *Brasilia*: hinc planta nostra nec in Asia, nec in Africa tam magna unquam evadit, ac in Brasilia, testante *Lerio*; ubi duplo major excrescit quam in Syria, quod plurimi peregrinatores testantur. *Loci natalis clima, solum.*

Aërem calidissimum requirere Musam ex Itinerariis itidem abunde liquet, idque confirmant superius allegata loca, in quibus læte & jucunde vigere solet; hinc in Europam translata vel frigore levissimo tacta, facillime læditur, quod plurima funesta exempla testantur.

Solum autem, quod apud Indos amat, & in quo communiter crescit, plerumque arenosum est; ubi etiam ne quid deficiat, cineribus stercoratur. Nulla tamen

eſt planta, quæ ſummo calori reſiſtere poſſit, niſi ſufficienti aquæ copia irroretur.

Hortulani itaque ſolliciti eſſe debent, ut loca natalia feraciſſima Muſarum omni modo imitentur, gradu ſcilicet caloris, terræ qualitate, & aquæ copia; quod ſi facerent, nulli dubitamus, quin æque apud nos omni anno florerent, ac apud Indos. Si, e contra, ut aliæ plantæ, negligenter colatur, binos vix ſupervivat annos, quod *Muntingius* ſine dubio expertus fuerit, cum Muſam apud nos nunquam duos annos ſervari poſſe proclamat. Planta præſens poſtquam per aliquot annos ſine ullo amoris incitamento triſtem tranſegiſſet vitam, Nobiliſſ. Dom. POSSESSOR aliam diætam meditatus eſt. Quippe gradum caloris intendi juſſit, aquam quoque per vices ei majori copia concedi voluit. Quo facto ſpes EUM non fefellit, obtinuit enim mox flores iſtos diu deſideratiſſimos Muſæ. Gratulentur itaque ſibi Hortulani & plantarum Cultores, quod experimento & induſtria TANTI VIRI addiſcere potuerint, plantam hanc fruſtra coli in hypocauſto calidiſſimo abſque humore ſufficienti, qui per vices exhibendus eſt. Si enim ſat largâ aquæ copia plantam irrigare vellent, neque calore intenſiori eam fovere, certo certius peritura eſt.

Tempus florendi. 25. *Tempus florendi*, teſtantibus in India autopticis, nullum determinari poteſt certum: excreſcit enim, floret, fructumque fert indiſcriminatim omni anni tempore, ut flores & fructus apud Indos omni tempore haberi poſſint, qui in hiſce oris tam rari ſunt, ut in admirationem trahant omnem Europam.

Muſa noſtra eſt jam in ordine *quarta*, quæ unquam a ſeculis, quantum nobis conſtat, *in Europa* flores protulerit; floruit enim anno

α. 1731. *Viennæ* in Horto
Principis *Eugenii*.
β. 1732. *Carolsruhæ* in Horto
Principis *Badendurlacensis*.
γ. 1733. *Lipsiæ* in Horto
Caspar-*Bosiani*.
δ. 1736. *Hartecampiano* in Horto
Nobiliss. Georg. *Cliffortii* inter Harlemum
& Lugdunum in Belgio sito.

Planta præsens ex America in Hortum Cliffortianum transportata, per quinque fere integros annos sat felix crevit, nulla tamen floris indicia per totum istud tempus obtulit: sed ecce in ipsis auspiciis hujus anni 1736, & quidem circa primum diem anni, racemum Spathis involutum protrudere incepit, idque tam cito, tam expedite, ut die 24. Januarii, desideratissimos suos flores spectantium admirationi subjecerit. Flores hi non uno eodemque die luxuriarunt omnes, sed per gradus & dies se invicem excepere, diversæ indolis, diversæ naturæ, secundum sequens schema.

Spatha	1	*flores nullos continuit, cujus locus in figura*		2
	2	--- IV. *qui viguere*	januar. 28-30. *vide figuram*	3
	3	--- VI. - - - - - - - - -	24. 25. - - - - -	4
	4	--- V. - - - - - - - - -	25	5
	5	--- IV. - - - - - - - - -	25	
	6	--- V. - - - - - - - - -	30 - - - - - - - -	6
	7	--- III. - - - -	februar. 1	
	8	--- III. - - - - - - - - -	2	
	9	--- III. - - - - - - - - -	4	
	10	--- V. - - - - - - - - -	5	

plures Spathæ in promtu sunt, quæ indies explicabuntur, floribus instructæ, sed abortientibus.

Horum

Horum flores ſub Spatha 2da, 3ia, 4ta & 5ta a parte feminina perfecti fuere & fructiferi, reliqui omnes a parte maſculina completi, ſed abortientes.

Mores & proprietates. 26. MORES & proprietates ſingulares plantæ noſtræ ſi quis curioſus conſiderat naturæ ſpectator, vix in ulla alia, inter omnia nota vegetabilia, tam plura notatu digna reperiet, quam in hacce ſola & unica.

α. Mirum eſt, quod planta noſtra in Indiis *annuo* gaudeat *caule*, qui apud nos *per decem* & plures *annos* durat, nec facile perit ſi rite curetur, antequam flores & fructus, finem ſc. ultimum, produxerit.

β. Singulare eſt, quod hæc (ut *Aloë* iſta *maxima Americana* & *Corypha* pag. 11. quæ ultima triginta vel quadraginta annos requirit, antequam juſtam & ſeptuaginta pedum altitudinis ſtaturam nanciſci poſſit) *poſt* primam & *unicam* iſtam *floreſcentiam deſtruatur* & pereat. heu dura nimis & immiſericors Venus, quæ ſpecioſiſſimam gratiſſimamque noſtram Muſam, a prima copula, in primo puerperio, deſtruis, deles! heu durum Fatum, quod Muſas omnes ſemel modò florere concedis, mox deſtruis, ne vulgares nimis fiant & viles habeantur! unicum tantum das ſolatium, quod non penitus & radicitus extirpes, ſed e radicibus nova germina propullulare concedas.

γ. Curioſum erat videre, quod exacte eodem die, quo florum racemus prodibat e ſummitate, eodem momento e radice emergeret novus *Stolo*, quo planta hæc velut præſcia futuri fati, familiam conſervare ſtudet.

δ. Commune habet planta noſtra cum plurimis Palmis, quod *folia* e ſummitate tantummodo exſerat, inferiora contabeſcere ſinat, contra naturam aliarum arborum, quæ e gemmis folia ſua producunt. Hæc ſi conſideraverimus, videbimus Muſam, non modò noſtram, ſed Palmas fere omnes, cum Bulboſis plantis, & Aloë prædicta, ac Yucca exacte

exacte convenire; radix enim in hac planta, nuda elongatur supra terram, ut omnino herba sit, non vero arbor dici debeat. Nulla enim inter herbas & arbores est differentia, quam quod arbor gaudeat ramis perennantibus & folia gemmis per hyemem includat; herba verò caule annuo, radice itaque loco gemmarum, instruatur. Defodias itaque caulem arboris in terram, ut radices ramulorum tantummodo supereemineant, & habebis Plantam perennem; perfodias Musam ad folia usque, habebis absque controversia ulla herbam bulbosam, bulbo imbricato more Lilii, licet hic oblongo instructam. Arbores deinde fere omnes *Muscis* cauli insidentibus ornantur, herbæ vix unquam, ut nec nostra Musa.

ϵ. *Caulis* Musæ nostræ totus quasi e foliorum basibus constare videtur, ut vix verè caulis dici queat. Hic in mentem venit sententia Veterum, qui *Opuntiam* tantummodo foliis caule destitutis statuebant, cum nos e contra solo caule sine foliis ullis eandem describimus, a *Cereo* ejusdem cum Opuntia generis edocti. Quibus plantis certe nulli limites, ne quidem e caule unquam assignari possunt. Algæ autem plurimæ & inter has præsertim *Lemna foliis oblongis* (Lenticula trisulca aliis) perfecte tales sunt plantæ, quæ e solis foliis sine caule, dichotome impositis, construuntur.

ϛ. Considerantes *Musæ* nostræ *Vestitum* veneramur Omniscientiam Creatoris, qui procul dubio ob duplicem rationem hanc tali modo defendere voluit Plantam. Calorem enim, nec frigus tam cito penetrare, ubi particulæ, lamellæ vel parietes a se invicem remotæ existunt, quam ubi contiguæ sunt, patet ex physicis. Sic Planta nostra, calidissima inhabitans loca, hisce lamellis munita videtur, ut eo facilius vi caloris intensissimi de die resistere posset, & nec, cum

E subita

fubita mutatio fit femper periculofa, tam facile deftruatur, fed per aliquod tempus præfervetur, donec oriens fol hoftem depellat.

η. *Racemus* hujus Plantæ fingulari modo fefe præbuit: Omnes fere pedunculi, flores fuos, præfertim in hybernaculis, verfus feneftram & meridianam plagam inflectunt, cum tamen hic e contra verfus boreali-orientalem plagam fefe incurvabat. Singulare erat, quemadmodum racemus reflectebatur a linea perpendiculari, ita flores feminini & fructus retroflectebantur ad eandem perpendicularem lineam. Singularis etiam erat racemi fpecies: Flores enim nonnulli collocabantur fimul & feffiles ad latera pedunculi communis, inque denticulis alternis, ut in fpica videre eft. Spicam tamen dicere non poffum, cum fpatha ad fingulum denticulum ponitur, quod in vera Spica nunquam contingit.

ϑ. *Foliis* gaudet hæc Planta, inter omnes quas novimus, *fimplicibus omnium maximis*, quæ ut in herbis, non autem arboribus, contabefcunt, nec hyemem refpiciunt, nec vere, nec autumno excrefcunt aut pereunt, fed indifferenter omni anni tempore virent.

ι. *Vafa foliorum* e cofta longitudinali *ad angulum rectum* exeunt, cum in aliis communiter Plantis ad angulum acutum egrediantur. Quo canalis aliquis rectior, eo etiam facilior eft humorum per illum propulfio; e contra eo difficilior, quo magis ab ea directione ad angulum rectum difcedit. Hæc caufa eft, cur hæc planta intenfiore foveri debeat calore, qui humores vehementer diftendere & propellere poteft, fine quo circulatio peragi nequit, ideoque etiam neceffarius erit locus ejus natalis in calidiffimis terræ regionibus.

κ. *Corolla* calyce communiter coloratior effe folet: in hac

hac Planta verò calyces isti Spathacei elegantissime purpurei sunt, corolla florum verò obsolete flavescens.

Plantæ omnes in quacunque regione semper *Floribus* ejusdem structuræ gaudere solent, nostra non item. *Plumierius* in AMERICA intra corollam a nobis descriptam inserit tria petala, quorum unicum clypeiforme, subrotundum, apice bis emarginatum, duo reliqua verò linearia acuminata sunt. *Hortus Malabaricus* in ASIA, petala ista tria Plumieriana floribus fertilibus assignat, masculinis verò denegat. *Acta Lipsiensium* in EUROPA calycem trifolium lanceolatum cum tribus petalis subrotundis concavis flori adscribunt. *Nostra* verò unico gaudet petalo, unoque nectario, tamen fertilis est. Qualis hæc mutatio & naturæ lusus?

μ. Inauditum omnino per totum regnum vegetabile est, quod Planta aliqua tam singularibus gaudeat *Sexûs* & floris attributis, qualibus Hæc. e. gr. α. Duplices flores Hermaphroditos, inter se diversos, in eadem Planta nunquam vidimus, præterquam in hac sola. β. Alii horum fecundi â parte feminina, alii verò â masculina erant; sed hi a parte feminina, illi verò a masculina steriles; ergo alter flos erit mas, alter femina. γ In hac itaque Planta singularis & sine exemplo sese offert species polygamiæ: concessum enim in ea est, ut duo diversa conjugia inter se coire queant, & unica uxor maritis inanibus nupta amplectatur alterius feminæ maritos, cum mariti isti cum uxore sterili & inepta juncti sint. δ. Si itaque his concessum sit (γ) ut maritis & feminis connubium, necesse etiam esset, ut eodem tempore florerent, quemadmodum in omnibus aliis sexu distinctis plantis fit, alias nulla fieri potest fecundatio; Hic autem floruere omnium primò feminini & postea masculini; quod sane mirum!

ν. Cum primum legerim apud authores, quod *Semina* in hac Planta *deficerent* (*H: Mal:*), vel rudimenta eorum tantummodo adessent (*Plum:*), vix risum tenere potui, certus D. T. O. nihil in cassum creasse, nec ullam Plantam ullumve animalculum seminibus destituisse, æternamque hanc legem, & æterna fœdera vivis omnibus imposuisse; cum autem viderim primi matrimonii, primorumque florum feminas maritorum suorum officio destitui, & maritos sequentis thalami, ad possessa venire præceptaque gaudia seros, risum tenui, & meridiana luce clarius intellexi, quod nulla semina perfecta unquam in hac specie prodire queant, nisi plures Plantæ simul positæ eodem fere tempore florerent, vel altera per aliquot dies serius, ut una tum in alteram agere posset. Deinde Summus Cond tor, quantam utilitatem humano generi adferret hæc Planta, optime prævidens, soli homini forte (ut Avium *Visci.*) plantæ hujus e distanti propagationem commisit, quæ licet seminibus destituatur, tamen a centum annis per totam Americam dispersa est. Radix enim perennat, caulis verò ibi omni anno excrescit, floret ac perit, &, etiam citra ullam florescentiam, novos stolones exerit, quibus multiplicari potest; potest itidem a radicibus separatis in plures dividi.

ξ. Inter omnes quas vidi Plantas, in nulla tam *magna*, respectu floris, germina vel *Ovaria*, observavi unquam floribus antecessisse, ac in hac nostra.

ο *Staminum* structura in floribus femininis maxime singularis est: Stamina scilicet sex, aut æqualia, filamentis solis constructa; aut inæqualia, quinque filamentis erectis brevioribus, *sexto* duplo longiori, antherâ polline sterili, instructo; quæ in alia nunquam observata scio.

π. *Nectarium* in omnibus floribus femininis copiosissimum

mum continebat melleum nectar, aquæ conſiſtentia & colore, dulciſſimo ſapore, quod in verticillo primo (fig. 3.) a floribus abſorbebatur, in tertio, quarto & quinto (fig. 4. 5.) verò non item, ſed poſt diem incraſſabatur, conſiſtentiam & colorem humoris vitrei ex oculo referens; in floribus autem maſculinis nullus unquam aderat liquor. Quid ſibi vult melleus liquor in omni flore? quid hujus in animalibus analogon? cur reſorbebatur ubi fructus perfectior evaſit, in aliis non? cur ſolum ſtamen longiſſimum demergebatur in nectare?

ε. *Tempus florendi* ſingulare etiam erat: Verticilli enim ſecundus, tertius & quartus (Fig. 4. 5.) uno alterove die abſolvebant floreſcentiam, deinde mox corollam & ſtamina rejiciebant, e contra verticillus primus (Fig. 3.), qui, jure primogenituræ, primum florere debuiſſet, quaſi expectans ſeros maſculos, diu protraxit inſtitutas nuptias, & poſt actum factum calycis inſtar viridis coriaceam retinuit corollam & vivaciora protrudit germina, quorum ſpes matureſcendi certior nobis eſt.

Omnia quis referat, nil non laudabile vidi.

27. *Anatomicæ* obſervationes nullæ me detinebunt; quis enim cultro Anatomico, quod maxime carum haberet, concederet? Quis Muſæ, tam nobili fœtu gravidæ, non parceret? Sufficiat meminiſſe *Petiolorum* ſingularem ſtructuram: hi enim ſi oblique diſſecentur, apparebit eos conſtare tunicis longitudinalibus, intra ſe invicem poſitis, nec tamen contiguis, ſquamis tranſverſalibus itidemque a ſe invicem remotis intertextis, ut in eis cellulæ vacuæ, tanquam in Lithophyto iſto, Retepora dicto, conſpiciantur.

Obſervationes Anatomicæ & Microſcopicæ.

Nec *Microſcopicas* obſervationes in herba omnium maxima adducam ullas; annotare modò liceat, quod, cum folium quoddam diſtrahatur, in conſpectum prodeant *Vaſa*

innumera tenuissima, vix nudis oculis conspicua, filis araneorum simillima, alba, parallela & tenacia.

VI. USUS.

Nos Europæi miramur, homines vivere posse sine Cerere, sed adeamus utramque Indiam, maximo incolarum numero gaudentem, & videbimus ejus ad palmeta vitam, sine fruge valde felicem.

Palmæ enim gratis omnino & solo almæ naturæ munere conferuntur absque aratro & labore, nisi laborem quis dicat, quod sudorem vix movet. Kæmpf. Evolvamus de Cocco (pag. 11.) scriptores, & videbimus, quod ex sola ista arbore omnia obtineant incolæ, quæ unquam desiderari possunt; E. G. Panem, juscula, olera, lac, oleum, spiritum, vinum, acetum, saccharum, vestes, domos, tecta, naves, vela, funes, fila, clavos, papyrum, vascula; &c. ut audacter dicere possim, nihil utilius humano generi pro œconomia unquam a D. T. O. concessum fuisse, quam hanc palmarum familiam.

Usus oeconomicus. 28. Seponamus reliquas palmas omnes & modo videamus Musæ nostræ in OECONOMIA dotes, & cur per totum orbem, ubi crescere queat, transplantata sit; pauca tradam:

α. *Domos* suas foliis Musæ in insulis Latronum tegunt, ubi nil nisi pluvia & radii solares arcendi.

β. Sine hisce foliis vix persistere possent homines in locis ardentissimis, quibus radios arcent *itinerantes;* sub eis *cubant* lassi, ne fervore solis comburantur.

γ. Homines qui nudi alias incedunt in CAPUL, *subligacula* e foliis conficiunt, quibus, quæ natura celare voluit, tegunt.

δ. Sunt

ζ. Sunt & gentes in America, quæ folia pro *ſtragulis* lecto imponunt; aliæ menſam iis ſternunt; aliæ pro linteis ad menſam utuntur.

ε. Foliis *involvunt* cibaria, culinaria, ſimiliaque utenſilia omnia, ut linteis deſtitutæ, foliis Muſæ carere nequeant.

ξ. Foliis involvunt aliæ *funera* ſua, ad feralia producenda buſta.

η. Foliis pro *Charta*, præſertim bibula pro cucullis, olim uſi ſunt Turcæ, *teſte Linſchot*.

θ. Folia eorumque petiolos pro *pabulo Elephantis* exhibent.

ι. In inſula Barbados fructum pauperibus *eleemoſynarum* loco præbent.

κ. Sine hujus plantæ fructu vix commode tot *ſervos* alere poſſent Americani plurimi. Inſulæ Barbados incolæ ſingulo ſuo mancipio, ſingula ſeptimana, die ſaturni, tempore veſpertino Muſam unicam, ſi majorem, duas verò, ſi minores, concedunt, qua ſola ſe ſuſtentare debet per integram ſubſequentem ſeptimanam, & Heros ſic ab omni cibo exhibendo liber eſt.

λ. Sunt in India gentes, quæ per totam vitam vix alio cibo uſi ſunt. *Linſchot*.

Imo ex hac ſola planta tot fercula, panem, potum & opſonia habere poſſunt, ut ea ſolâ ſuſtentare ſe poſſint gentes plurimæ.

29. Introeamus itaque quam citiſſime CULINAM Indorum & videamus, quomodo cibos ſuos ex hujus fructu parant, licet nobis pauciſſimis eorum menſæ liceat adſidere. *Uſus Diæteticus.*

α. *Olera* delicatiſſima præbent folia tenella germinantia & flores cum ſale, pipere, & amomo aſſumti.

β. *Panem* e fructibus non bene maturis, ſuperque ignem aſſatis habent, licet quodammodo adſtringentem, quem alii alio modo conficiunt.

γ. *Pul-*

γ. *Pultem* parant, cum fructum coquunt, decorticant, pinſunt, &c. ut ſit ferculum ſtomacho & palato gratum.

δ. *Ferculum* e fructu cum oryza cocto, commune eſſe fertur in *Mogol.*

ε. *Piſcibus* additur fructus, cumque iis coquitur & editur in inſulis Maldivis.

ζ. *Elixatus* in patina prius conſciſſus fructus, omni homini gratiſſimus eſt cibus.

η. *Ficuum* loco inſervit fructus longitudinaliter diſſectus & in ſole exſiccatus.

θ. Nigri Æthiopes optime ſciunt varia juſcula & fercula ex fructu hocce parare, gulæ magis arridentia, quam ſelectiſſima noſtra bellaria, ut invideant fere Nigris iſtis delicias has Europæi.

ι. *Crudus* fructus tanta ſuavitate excellit, ut vix alius cum illo æquiparari queat; pinguis enim eſt, bene nutriens, penetrans, ut inter bellaria a ſumto prandio primum teneat locum. Colligi vel diſſecari debet racemus ex arbore, cum flaveſcere incipit & reponi ac ſuſpendi in loco calidiuſculo, donec totus flavus fiat, deinde comedi. Non diu in Indiis durat & vix ultra vigeſimum diem conſervari poteſt.

κ. *Vinum* ex fructu, quod Couſcou vocant, conficitur in *Madagaſcar.*

λ. *Potum* in Barbados adſtringentem, ut vinum de ſacc. dictum, coquendo fructum cum aqua, parant. *Vel etiam* Pulpam fructus aqua miſcent, ad conſiſtentiam mellis ſaturant, reponunt; liquor ſubſidens a fæcibus ſupernatantibus decantatur, ſervatur in uſum, & vulgaris eſt per totam fere Americam. Potus autem hic non diu conſervari poteſt, poſt nycthemeram enim aceſcit, qui, ſi deinde in ſole ponatur, optimum erit acetum

Plura qui desiderat, adeat itineraria Peregrinatorum, inter quos omnes excellit *Illustriss. D.* HANS SLOANE, in cujus *Historia Jamaicæ* hæc & plura collecta videbis.

30. PHYSICE in plantam nostram inquirere non permittit institutum : dicam modò quod fructus, cum pingues & dulces sint, intestina & ventriculum debilitare ac emollire soleant: hinc ab iis, qui non adsueti sunt hisce comedendis, copiose ingurgitati, colicam & tormina sæpe causant: adde quod, ut omnes cibi optime nutrientes, serius digerantur, digesti venerem stimulent; e contra, si non perfecte maturi assumantur, adstringere soleant. *Usus Physicus.*

31. CHEMICE principia plantæ nostræ examinare, vetat Musæ præstantia, vetat in oris nostris pretium. Si planta vulneretur, vel petiolus abscindatur, extillat per momenta aliquot liquor aquæ instar limpidus, inter omnia quæ novimus adstringentissimus, & culter, quo incisa fuit planta, fusco seu rubescente colore obducitur, quem colorem Vitriolum martis ab adstringentibus vegetabilibus semper acquirit. *Usus Chemicus.*

32. MEDICUS usus hujus plantæ copiosior occurrit apud Authores, quam ut loci ratio omnia ea enumerare permittat; unicum vel alterum tantummodo tradam. *Usus Medicus.*

α. Bechicum eximium esse fructum maturum testantur Authores; confirmant partes ejus dulces ac pingues, quæ lubricant, emolliunt, relaxantque vasa & expectorationem promovent.

β. Urinæ difficultatibus, præsertim *Stranguriæ* maxime subvenire fertur fructus; Stranguria enim obrepit communiter a defectu muci istius interne oblinentis superficiem vesicæ, quo abraso acrimonia urinæ rodit ipsas fibras & nervos; unde in tali statu pinguia, dulcia & diluentia maxime conferunt, quibus omnibus fructus plantæ nostræ abundat.

γ. *Cholericis* & phlegmaticis commendatur fructus coctus, cum saccharo & melle quotidie assumtus.

δ. In *fluxibus* omnibus alvinis & sanguineis conducit quam maxime succus e planta sauciata extillans, quatenus adstringens (§. 31.) est, dictitante sana ratione, confirmante Experientia Indorum.

ε. *Vertiginem* depellere radices contritas, lacteque assumtas, docent *Horti Malabarici* Authores.

ζ. In *Ophthalmia* racemos recentes tritos & melle assumtos, commendant *iidem*.

VII. LITTERARIA.

Inventor. 33. INVENTIONIS gloriam hujus plantæ plurimi *Serapioni* concedunt; verosimile tamen videtur, quod dudum ante eum *Theophrasto* Lit. α. innotuerit, nec non deinde a *Plinio* Lit. β. proposita fuerit, licet ab utrisque imperfecte descripta, nec ante Arabum Epocham per Serapionem, Avicennam &c. verè adumbrata.

α. *Theophrastus in Histor. plant.* libr. IV. cap. V.

Est & alia arbor, & magnitudine insignis & suavitate fructus, amplitudineque mirum in modum præcellens. Hoc sapientes indorum, qui nudi degunt, cibo utuntur. Alia, cui folium specie prælongum, simile pennis strutiorum, quæ super galeis imponuntur, longitudine duorum cubitorum. Alia, cui fructus longus nec rectus sed contortus: cibo dulcis, sed morsus in alvo, difficultatesque facit intestinorum. ob id Alexander ne quis manderet, interdixit. Alia, cui fructus similis cornu. Sub quatuor distinctis eandem videtur proponere plantam.

β. *Plinius in Histor. mundi* lib. XII. cap. 6.

Major alia pomo & suavitate præcellentior, quo sapientes

tes indorum vivunt. Folium alas avium imitatur, longitudine trium cubitorum, latitudine duûm. Fructum cortice emittit admirabilem succi dulcedine, ut uno quaternos satiet. Arbori nomen Palæ, pomo Arienæ. Plurima est in Syndracis, expeditionum Alexandri termino. Est & alia huic similis, dulcior pomo, sed interaneorum valetudini infesta. Edixerat Alexander, ne quis agminis sui id pomum attingeret.

34. HISTORIÆ & traditiones tot de planta nostra occurrunt apud peregrinatores, ut vix de ulla alia plures, quas omnes hic compilare frustraneum foret opus. Credunt enim multi, Musam nostram fuisse Arborem vetitam, alii Folia ficulnea, alii Dudaim, alii Phoenicem &c. de singulis pauca recensebo; *Historicæ traditiones.*

A. ARBOR SCIENTIÆ BONI ET MALI *a Deo in Paradiso protoplastis vetita.* Genes. cap. II^{do}. & III^{io}. Hanc arborem eandem cum nostra Planta fuisse volunt plurimi; ita scribit Cardanus & alii, ita statuit Peregrinatorum vulgus; idem credunt Afri, Judæi, Græci &c. Cum autem nulla sufficientia, ubi nulla descriptio, argumenta adduci possunt, conjecturando argumentantur, dicentes: si fuerit planta & quidem etiamnum in mundo existens, vel nota, convenientius applicari potest huic plantæ, quam cuidam alteri:

α. *Cum hæc Planta inter omnia vegetabilia, speciosissima, foliorum magnitudine & nitore præ reliquis spectabilis sit.*

β. *Cum singulare sit hocce Vegetabile & quasi medium inter herbas & arbores.*

γ. *Cum caulis squamis imbricatis tectus serpenti ad scandendum fuisset præ reliquis valde commodus.*

δ. *Cum fructus e cacumine Plantæ deorsum nutans, distet*

ſtet a terra per tale ſpatium, ut ab homine decerpi quidem queat, ſed nec ſine ſumma adhibita extenſione corporis.

2. *Cum fructus hic ſit magnitudine & colore maxime ſpectabilis.*

3. *Cum fructus ſit omnium ſuaviſſimus.*

4. *Cum fructus tranſverſim ſectus repræſentet crucem rubram & ſimul umbram hominis crucifixi*, forte rudimentis ſeminum ad latera loculamentorum poſitis, adſcribendam.

5. *Cum fructui decerpto, nullus alius ſuccedat.*

Argumenta hæc valde manca relinquo, propoſiturus unicum, quod magis ad rem faciet.

1. *Cum Arbor vetita in Paradiſo fuerit unica:* demonſtravimus in Syſtem: Natur: obſ. Nat: §. 1-4. quod unicum modò individuum utriuſque ſexus ex ſingula ſpecie plantarum in primordio creatum fuerit: illudque deinde ſeminibus mox ſeſe propagaſſe, omnino neceſſarium videtur: hacce modò unica Planta excepta, quæ per aliquod tempus ſolitaria exiſtere debuerit. vide §. 26. lit. V.

B. FICUS, CUJUS FOLIIS NUDA SUA TEXERE CORPORA PROTOPLASTI. Geneſ. III: 3. *Cumque cognoviſſent ſeſe nudos, conſuerunt folia Ficus, & fecerunt ſibi Perizomata.* Plurimi credunt, Ficum (pag. 4.) hanc fuiſſe eandem plantam, quum hujus foliis nulla aptiora pro perizomatibus haberi queant, & variæ gentes, etiam hoc tempore, iſta folia pro ſubligaculis gerant (§. 28.); quod multo probabilius videtur, quam de foliis Ficus vulgaris, ut pictores volunt.

C. UVA E TERRA CANAAN A DUOBUS VIRIS TRANSPORTATA: Numer. XIII: 23. *Pergentes uſque ad Torrentem-botri, abſcinderunt palmitem cum uva ſua, quem portaverunt in vecti duo Viri.* Uvam hanc de noſtra Muſa

ſa interpretantur plurimi, cum hæc in Terra ſancta occurrat (§. 22.), nec ulla uva vitis tam magna facile ſit, ut a duobus debeat portari hominibus, ſed Muſa ſæpius tam magna in iſtis locis excreſcat.

D. DUDAIM Geneſ: cap. XXX. *quod Ruben collegerat, deditque matri ſuæ Leæ, pro quo Lea a Rachele redemit ſibi thori ſocium Jacobum per noctem*; de Muſæ baccis intellectum vult *Scheuchzerus* in phyſ. ſacr. belg. tom. 2. tab. 89. & alii.

E. ARBOREM, CUJUS FRUCTUS MILITIBUS AB ALEXANDRO FUIT PROHIBITUS. vide *Theoph. & Plin.* §. 3. *noſtra* 35. α. β. cum noſtra planta eandem fuiſſe conſentiunt omnes. Ratio cur prohibuit, erat, quod fructus avide & copioſe ab inadſuetis militibus devoratus excitaverit, in certis præſertim locis, colicam, tormina & diarrhœas; forte etiam quod apta magis veneri reddat quam corpora marti.

F. CIBUS SAPIENTUM INDIÆ. vide *Theoph. & Plin.* 1. *noſtra* 33. num per ſapientes iſtos intellexerint ſectam iſtam etiam hodienum ſapientem dictam apud Indos, num aliam, determinare nequeo. Scio tamen illum ſapientem eſſe, qui propriis bonis, nec mille vitæ periculis acquiſitis, contentus vivat, quique ſe non multa habentem, ſed pauci indigentem, divitem eſſe didicerit. Sapiens etiam eſt, qui ſimpliciſſimam & naturæ convenientem diætam præfert lautiſſimis venenis. Sapientes itaque ſunt Indi, etiam hoc tempore multi, qui ad Palmeta innocentiſſimos ſuos annos cum fructu palmarum ſuaviſſimo, omnique mentis ac animæ tranquillitate, ad neſtorios uſque deducunt. vide Kæmpf.

G. PHOENIX ANTIQUORUM. Quod Arabes ſub ave Phoenice (*Ave in natura alias non exiſtente*) metaphorice Palmam deſcripſerint, tam clare demonſtravit Kæm-

 pferus,

pferus, ut ne quidem de eo dubitare liceat; cuinam verò Palmarum speciei metaphora hæc sit adscribenda incertum est; dicam modò, quod cum Musa nostra quam exacte coincidat, ut vix cum ulla alia melius. *Phoenix* (φοινιξ est Palma, & Palmis omni ævo annumerata fuit Musa) *nascitur solitaria* §. 26. B. *in locis terræ fervidissimis* §. 22. *cujus forma est eximia, magnitudine aquilæ*, (foliis avium pennas vel alas referentibus §. 33. α. β.), *diutissime vivens* §. 26. ε, *vitæ tandem pertæsa in summo nidum* (racemum) *construens, dulcissimis & melleis aromatibus* (florum nectare & fructuum odore) *refertum, in quo sesemet ipsam a calore solis* (venereo) *accensam cremare sinit, & emoritur* §. 26. β. *ut e pulvere enascatur Vermiculus* (stolo §. 26. γ.) *prioris subiturus vitæ periodum.*

Superstitiosa & vana. 35. *Superstitiosam* in America Hispanicam & Portugallicam gentem ridemus, quæ fructum cultro discindere timet, ne crux §. 34. A. η. conspiciatur, sed potius dentibus & digitis dilacerat.

Nugæ sunt & quisquiliæ Judæorum & Græcorum, qui perhibent plantam hanc se incurvare, si fructus ante maturitatem decerpitur, & ei, qui fructum legit, alapam infligere.

Vanum est cum Indis credere, Musam ortam fuisse e *Canna saccharifera Colocasiæ* inserta.

Floreat mea Musa per annos!

EXPLICATIO TABULÆ ÆNEÆ.

A. repræſentat racemum integrum naturali magnitudine, depictum ante explicationem florum hermaphroditorum maſculinorum.

B. exhibet figuram 6. poſt dehiſcentiam ſpathæ, cum floribus hermaph. maſculinis.

1. Folium ultimum ſpathæforme ipſius plantæ.

2. Locus, cui ſpatha prima vacua & caſſa annexa fuerit.

3. Verticillus primus florum femininorum.

4. Verticillus ſecundus florum femininorum.

5. Verticillus tertius & quartus florum femininorum.

6. Spatha ſexta cum ſequentibus incluſis, nondum expanſa, flores maſculinos continens.

7. Flos hermaphroditus femininus in ſitu naturali.

8. Flos hermaphroditus maſculinus, in ſitu naturali.

9. Stylus cum ſtigmate tranſverſaliter diſſecto.

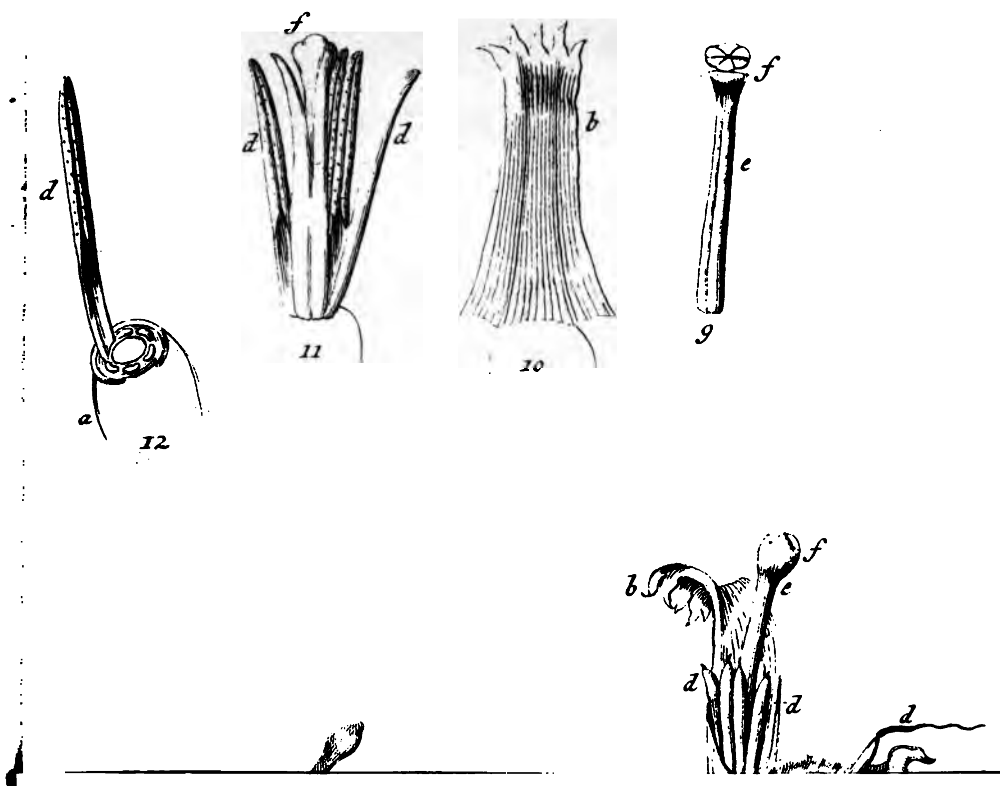
10. Petalum explicatum.

11. Stamina & piſtilla ſeorſim exhibita, e floribus maſculinis exemta.

12. Stamen unicum e flore maſculino, exemtum, receptaculo inſertum.

Litteræ in ſingulis floribus eandem indicant partem.

a. Germen.
b. Petalum.
c. Nectarium.
d. Stamina.
e. Stylus.
f. Stigma.

f
d
d
11
b
10
f
e
9
d
a
12
f
b
e
d
d
d

DATE DUE

